List 40. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. oktobra 1893.

Politiški oddelek.

Izjemno stanje na Češkem.

II.

Vladni listi seveda vso krivdo za izjemno stanje izvračajo na Mladočehe, levičarski pa za vse delajo odgovorno vlado. In ti imajo tudi po našem mnenju prav. Seveda ni res, kakor trdijo liberalni nemški listi, da bi bila vlada razvadila Čehe s koncesijami. O kacih koncesijah se govoriti ne more. Nikjer se ni Čehom storila kaka milost. Na Moravskem in v Šleziji se Čehom dosedaj še to ni dalo, kar jim po ustavi gre. Pač pa je vlada nekaj druzega storila, s čimer je prouzročila sedanje neugodne razmere na Češkem.

L. 1879. so se vršila pogajanja mej Čehi in grofom Taaffejem, da vstopijo v državni zbor. Kaj se je dovolilo pri teh pogajanjih, ne vemo. Kakor se pa iz poznejšega prestolnega govora da posneti, se je češkim poslancem malo namignilo, da se bode oziralo na njih državno pravo. Tako so Čehi vstopili v državni zbor z nadami, da se uresničijo njih dolgoletne želje.

Ko le češko vprašanje ni hotelo napraviti nobenega koraka dalje, se je začela na Češkem vzbujati nevolja. Ta nevolja se pa sprva ni tako odkrito pokazala, ker se je v narodnem oziru le nekaj storilo za Čehe. Izdali ste se dve jezikovni naredbi, osnovalo vseučilišče in tudi glede srednjih šol nekaj storilo. To pa češke nevolje ni moglo za zmiraj potolažiti, posebno ker je večinoma vse se oziralo le na Češko, za Čehe na Moravskem in v Šleziji se pa ni ničesar storilo. Sploh se je opažalo, da sedanja vlada skuša prvenstvo nemštvu ohraniti povsod, kjer je to le mogoče.

Ko je vlada videla, da nevolja le večja postaja in da narod zahteva, da se uresniči narodna jednakopravnost, je pa na visoki mesti poklicala dva moža, ki sta veljala za odločna pristaša češkega zgodovinskega plemstva in kot taka tudi iskrena zagovornika držanega prava. Grofa Schönborn in Thun sta zasedla važni mesto in to je vzbudilo zopet v češkem narodu nado, da se uresniči češko državno pravo. To je videti iz vseh tedanjih čeških listov, zlasti staročeških. Mladočehi so položaj malo trezneje sodili in nekoliko pa zaradi tega niso hoteli priznavati, da je imenovanje omenjenih dveh mož na tako visoki mesti prvi korak k uresničenju češkega državnega prava, ker so že malo cikali na opozicijo. Znano je, da vsakdo rad tisto verjame, kar želi, tako so pa tudi Čehi radi verjeli, da je vladi resno volja, obnoviti stare pravice narodu češkemu. Take stvari so morale mej narodom vzbuditi veliko hrepenjenje po uresničenju starih pravic. Mladočehom je bilo lahko delo potem narod razburjati, vsaj so pravo za pravo le to zahtevali, kar je vlada tako rekoč že na pol obljubila, izpolnila pa ni.

Tako postopati pa vladi prav nič treba ni bilo. L. 1879. bi Čehi bili vstopili v zbor, ko bi ne bil grof Taafte v državnopravnem oziru dal najmanjšega migljeja. Čehi in drugi Slovani bi bili vlado podpirali, da v prestolnem govoru ni niti z besedico omenila deželne avtonomije. Pasivne opozicije so se na Češkem že bili popolnoma naveličali, tako da ni bilo je več dalje mogoče tirati, ker so Mladočehi, ki so tiščali v državni zbor, bili precej izpodkopali tla Staročehom, in na Češkem ni bilo tiste jedinosti, ki je potrebna za pasivno politiko. V državnem zboru je pa vlada imela dovolj sredstev v ustavnih mejah, da obdrži Slovane na svoji strani; ni jej bilo potreba obetati stvarij, ki prestopajo meje sedanje ustave. Resno naj bi bila začela z uresničenjem narodne jednakopravnosti. Začela bi naj ne bila na Češkem, kjer se nemško gospodstvo že po naravi ne da ohraniti in tudi Nemci niso posebno več pritiskali Slovanov. Začeti bi bila morala v Šleziji in na Moravskem, kjer se Čehi v več krajih morajo boriti za svoj obstanek. Tukaj bi bila vlada morala s tem podpirati Čehe, da bi bila najstrožje vršila ustavne določbe. Pri vsaki priliki naj bi bila naglašala, da je njej pred vsem na tem, da faktično izvrši, kar so liberalne vlade z novo ustavo zasnovale, pa niso izvršile, ker jim je manjkalo dobre volje.

S takim postopanjem bi se vlada bila prikupila Čehom, ob jednem bi pa tudi Čehi bili začeli čislati sedanjo ustavo. Na svojo državno pravo bi bili jeli pozabljati. Posebno mlajši politiki, kateri ne pomnijo dogodkov pred 1871. letom, bi se ne bili posebno brigali za češko državno pravo. Prav lahko rečemo, da bi vlada bila lahko dosegla, da bi na konci njenega štirinajstletnega vladanja mej Slovani ne bilo skoraj nasprotnika sedanji ustavi.

Pa tudi levičarji bi ne bili mogli toliko nasprotovati, ko bi se bila vlada že povsod opirala jedino na ustavo, kakor so pa tako, ko je vzbujala težnje po razširjenju deželne avtonomije. Levičarji, kar jih stoji na stališči nekdanje ustavoverne stranke, bi ne bili imeli pravega povoda ustavljati se vladi.

Zakaj pa vlada ni nastopila tega pota. Jedino zaradi tega, ker grof Taaffe nikdar ni imel resne volje izvesti narodno jednakopravnost, temveč je skušal povsod ohraniti predpravice Nemcev. Saj vidimo, da je le ondu vlada kaj storila za narodno jednakopravnost, kjer je že videla, da se prvenstvo nemštvu več ohraniti ne da. Zato se je pa vlada posluževala vseh mogočih sredstev, da odvrne pozornost od narodne jednakopravnosti. Jedno takih sredstev je bilo to, da je vzbujala nade po uresničenju češkega državnega prava, da je sploh z nastopom Taaffejeve vlade se bila začela neka agitacija za razširjenje avtonomije posamičnih kronovin. V začetku Taaffejeve vlade je bilo ime deželni avtonomisti prišlo v navado. Ta naziv smo čitali zlasti v polvladnih listih. Tedaj še nismo dobro vedeli, kam vse to meri, ali danes pa lahko rečemo, da je vse to imelo le namen zbegati duhove, odvrniti pozornost od narodne jednakopravnosti. Vlada je dobro vedela, da je jedino narodna jednakopravnost podlaga, na kateri se moremo zjediniti Slovani, vsako drugo načelo pa nas mora razdvojiti. Besede centralizem, federalizem, deželna in narodna avtonomija, vsi ti pojmi morejo zmešati in vzbujati nasprotja mej Slovani. Pod temi frazami se skrivajo stvari, o katerih se Slovani zjediniti ne moremo. Zato so se te stvari od vladne strani na razne zvite načine spravljale v liste. Večkrat se je primerilo, da ta ali oni že sam preslepljen ni vedel, da za vlado tlako dela. Tudi Mladočehi so bili dolgo časa vladni tlačani. Nikakor tudi ni izključeno, da bi vsaj iz prva ne bila vlada skrivaj kako podpirala tega gibanja, da le bolj zmeša duhove. Sedaj, ko jej čez glavo raste, se mu seveda ustavlja.

Ne le na severu, temveč tudi na jugu se deluje v jednakem zmislu. Nakrat je prišlo v Dalmaciji in Istri hrvaško pravo na dnevni red. Sedaj delajo za obnovljenje hrvaškega prava največji vladni nasprotniki. Natančno se pa ne more vedeti, če ni morda tukaj skriven vladen vpliv vmes. Ti ljudje, ki se sedaj naudušujejo za hrvaško državno pravo, seveda ne vedo, čigavo službo da opravljajo, kdo je dal prvo misel vsemu gibanju. Toliko je pa gotovo, da je to gibanje razcepilo dalmatinske poslance, napravilo hudo nasprotje mej Hrvati in Srbi, Dalmatincem in nekaterim drugim Slovanom na jugu že toliko škodovalo, da bode težko kdaj toliko koristiti zamoglo.

Iz povedanega je razvidno, da je vlada sama privabila duhove, kateri jo sedaj strašijo na Češkem. Vse to je plod njene premalo odkritosrčne politike. Če bode vlada še nadalje tirala tako politiko, se utegne nezadovoljnost še drugod razširiti in jej ne bode z nobenimi izjemnimi naredbami kos. Taka nezadovoljnost, kot je sedaj na Češkem, ni v prid državi, zato pa mi želimo, da avstrijski državniki nastopijo drugačno pot, pot, po kateri zadovoljé avstrijske narode. Zato je pa pred vsem treba, da ne bodo samo vzbujali nad, temveč tudi res vse storili, da se zadovolji vsem opravičenim željam.

Politični pregled.

Cesar na Tirolskem. — Minoli teden je bil cesar na Tirolskem. Šel je ogledat deželno razstavo in bil pri odkritji Andreja Hofferja spomenika. Pri poslednji priložnosti je imel cesar jako lep govor, v katerem je omenjal zasluge pokojnega za njegov prestol in naglašal zvestobo in udanost Tirolcev. Prišlo je bilo mnogo deputacij. Mej drugim je prišla tudi deputacija iz južne Tirolske in ga prosila za avtonomijo italijanskega dela tirolske dežele. Cesar je deputacijo jako prijazno vsprejel. Rekel je, da bode naročil vladi, da naj stvar še proučuje. Pristavil je pa, da kaj gotovega obljubiti ne more. Cesarjev odgovor deputacij pač ne more vzbujati posebnih nad. Vlada ima pač mnogo pomislikov proti avtonomiji južne Tirolske, najzadnji morda ni ta, da bi potem Nemci še z večjo odločnostjo zahtevali zaključeno nemško ozemlje na Češkem.

Državni zbor snide se dne 10 t. m. V jedni prvih sej bode pač vlada zboru predložila svojo naredbo zastran izjemnega stanja v Pragi in jo utemeljila. Posvetovanje o tej predlogi bode jako burno. Mladočehi bodo gotovo poslali svoje najboljše govornike v boj proti predlogi. Pomagalo seveda ne bode nič, ker so Mladočehi v državnem zboru preveč osamljeni in se tudi razni dogodki v Pragi ne dajo opravičevati. Že lani, ko so Mladočehi v deželnem zboru razgrajali, zgubili so mnogo simpatij. Mi vemo, da se bode sklicvaal kdo na to, da včasih tudi druge stranke poropotajo, kakor protisemitska. To je res, ali razmere nekaterih drugih strank so pa tudi precej drugačne. Mladočehi se opirajo na stare zgodovinske pravice in uresničenje njih želja je v veliki meri odvisno tudi od krone. Taka stranka že zaradi visokosti stvari, katero zastopa ne more se posluževati izgredov. In vprašanja, ki so v tesni zvezi z vladarsko rodbino se ne smejo nikakor narediti za predmet pouličnih demonstracijam.

Mladočeški manifest. — Mladočeška stranka je odgovorila na izjemno stanje s posebnim manifestom, kateri se je tiskal v Lipsiji. Na Češkem in Moravskem se ni našla nobena tiskarna, ki bi se bila upala tiskati manifest mladočeške stranke. Tudi noben mladočeški list ga ni priobčil. Glavno glasilo Mladočehov „Narodni Listy“ manifesta z nobeno besedico ne omenja, kar pa vzbuja veliko nezadovoljstvo mej prebivalstvom, Silno zmerno pisavo tega lista mnogim Mladočehom ne ugaja. Politično društvo za severno Češko se je že posvetovalo o prezmerni pisavi dr. Gregrovega glasila, ki naroda nikakor ne budi k pogumnosti in vztrajnosti, temveč le zmernost in zmernost priporoča. To bi utegnilo vzbuditi misel, da so Čehi silno boječi. Zatorej bode treba gledati, da se osnuje nov list, ako se bolj ne ohrabrijo „Narodni Listy“. V manifestu se dokazuje, da je izjemno stanje v Pragi nepostavno, ker zanj še ni bilo pravega povoda. Potem se pa naštevajo razni dogodki iz poslednjih let, iz tega hoče dokazati, da je vlada češki

narod prisilila v skrajno opozicijo. Potem še manifest dokazuje, da je mladočeška stranka popolnoma nekriva vseh veleizdajskih dogodkov. V Pragi manifest se glasi precej podobno govoru kakega zagovornika pred sodiščem. Vidi se, da je jedini njegov namen, da bi mladočeško stranko opral in jej ohranil zaupanje pri narodu. Da bi v manifestu skušali nasprotnike prepričati o pravičnosti njih teženj, o tem ni nobenega sledu. Sploh se mora reči, da ta manifest ni nobena velika in pomenljiva politična izjava. Državno pravništvo je pa ta manifest že konfiskovalo in sedaj se ne bode mogel drugače razširjati kakor v zaprtih pismih, pa še to bode težavno in nevarno.

Nemčija in Rusija. — Dne 2 t. m. pričele so se v Berolinu ustne razprave glede nemško-ruske trgovinske pogodbe. Pismena pogajanja, ki so se že dlje časa vršila mej obema državama, niso imela zaželenega uspeha; stopili so torej odposlanci obeh držav skupaj, da se ustno domenijo o trgovinski pogodbi in narede tako konec za obe državi pogubonosnemu carinskemu boju, ki je od 1. avgusta t. l. vladal mej njima.

Bolgarija. — Mej tem ko se z edne strani odločno zatrjuje, da nasprotstev, o katerih pišejo tuji listi, da so nastali mej Koburžanom in Stambulovom ni, poročajo se z druge strani stvari, ki dado sklepati na najsrditejši boj, ki se bije mej knezom in ministerskim predsednikom. Veliko res ni dati na trditve nekaterih ruskih listov, ki pišejo o nasprotstvih mej Koburžanom in Stambulovom, kajti ruske liste navdaja principijelno sovraštvo do teh dveh, a na vsem pa nekaj resnice že bo, vsaj to je mogoče, da mineva ono sporazumljenje, ki je dosedaj vladalo mej obema.

Rusija in Francija. — Toulonske slavnosti še vedno razburjajo politiške duhove, zadnji čas posebne nemške. Nemški politiki hočejo na vsak način dokazati Franciji, da Rusija zaradi osobnih koristij išče prijateljske zaveze s Francijo. Posebno trdijo nemški listi, da Rusija sklepa zvezo zaradi denarnih ozirov, ker upa, da ji bodo francoske banke v denarnih zadregah pomogle. Take in ednake stvari očitajo Rusom, seveda iz namena, da bi Francoze naščuvali proti njim. Toda to jim ne gre lahko iz podrok. Francozi in Rusi vzajemno in odločno odbijajo te napade. Zadnji čas mudil se je ruski car v Fredensborgu na Danskem. Tja je na tihoma dospel tudi grof de Paris, pretendent na francoski kraljevski prestol in njegov sin vojvoda Orleans. Kot sorodnik danske vladarske rodovine prišel je seveda tudi v dotiko z ruskim carjem. Nemški listi so vsled tega zagnali strašen hrup rekoč, grof de Paris išče pri carju pomoči, da zasede kot kralj francoski prestol. Ta trditev in okoliščina, da sta se sešla grof de Paris in ruski car ravno pred toulonskimi slavnostmi bi bila zamogla prav opravičeno vzbuditi nezaupanje Rusije pri republičanski Franciji. Toda Francozi so bili pri tej priliki prav presodni, niso se dali naščuvati, temveč so trezno odbijali vsa sumničenja rekoč, da ne verujejo, da bi bil ruski car pripravljen podpirati Orleanovce. Niso se motili. Ruski listi so sestanek grofa Pariškega s carjem oficijelno razjasnili. Car namreč je le pod tem pogojem se dal posetiti od grofa Pariškega, da mu je ta obljubil, da se o političnih stvareh ne bodeta prav nič menila. Tako je tudi bilo. Car torej ni črhnil niti besedice o položaju na Francoskem z grofom Pariškim. Ves hrup in krik, ki je imel namen le Francoze naščuvati proti Rusiji, je pal v vodo in nemški listi so se pri svojih izvajanjih prav pošteno usedli. Da se bode našlo še več stvarij, s katerimi bodo razni nasprotniki skušali preprečiti zvezo rusko-francosko, je prav pričakovati, toda Rusi in Francozi se ne bodo dali zapeljati. — Oficijelni slavnostni program za toulonske slavnosti je že določen. Rusko brodovje vsprejel bo v Toulonu minister mornarice in 17. oktobra v Parizu predsednik Carnot sam. Rusko brodovje se vrne 28. oktobra.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Zraven poštnega urada je poštni vagon najnovejše konstrukcije napravljen nalašč za razstavo. Ta vagon je že kupila železnica št. pavelska. Dva poštna uradnika v njem izbirata pisma in opravljata druge posle. Vse je tako, kakor pri vožnji, samo da ni slišati pihanja železniškega stroja in drdranja koles. Če hočemo ogledati notranjo upravo tega vagona, ni treba vanj, kajti malo proč stoji drug tak vagon, da se od vrha lahko ogleda vsa notranja oprava. Brž poleg pa vidimo podobo poštnega parnika. Iz pojasnila izvemo, da ta parnik pripada onima dvema, ki sta od 1859. do 1862. leta vozila po Michiganskem jezeru. Na tem parniku so najprej vpeljali sedanjo železniško poštno službo. Da se pisma pozneje vsled izbiranja preveč ne zamude, je ukazal potni agent Ananij Worden, da se naj izbirajo že mej vožnjo. Dotični ukaz, je razstavljen v izvirniku. Iz tega ukaza se je razvila železniška poštna služba, ki jo jelo vvajati čez dve leti.

Modela dveh poštnih parnikov zraven kažeta napredek poslednjih desetih let. Jeden je parnik iz 1847, drugi pa iz sedanjega časa. In kak razloček je mej njima? Drugi modeli kažejo poštne parnike po Misisipiju in drugod. Potem je več lepih oljnatih slik, parnikov in pokrajin, koder vozijo poštni parniki. Jedna oljnata slika predstavlja napad Indijancev na poštni kočiji. Nekaj vojakov strelja s strehe na rudečekožce, kateri od vseh stranij dero proti kočiji. Kočijaž poganja na vso moč konje, in nekaj mrtvih tukaj leži.

Ta dogodek je še bolj iz novejšega časa. L. 1877. se je to dogodilo mej Heleno in Boemanom Iv Montani. Tedaj je v teh divjih gozdnih krajih vozila pošta še le po dvakrat na teden, sedaj vozi štirikrat. Indijanci so bili kočijo oropali in jo vplenili. General Howard jih je zasledoval in kočijo jim zopet vzel. Ta naslikana kočija je vsekaka znamenitost. V njej so se vozila predsednik Garfied in Arthur, general Sherman na svojih inspekcijskih potovanjih.

V tem oddelku vidimo jezdeca v naravni velikosti s poštno torbo za seboj, ki jezdi čez planjave s pošto. Jezdec je umetno narejen, konj je pa nabasan pony. Razstavljeni so tukaj tudi trije nabasani psi, ki so še nedavno vozili pošto po snežnih planjavah michiganskih. V tej razstavi vidiš natančno uprizorjene različne poštne vredbe v Zjedinjenih državah v sedanjih in minolih časih.

Ženske pa tudi moške močno zanima ženska razstava. Samo v angleškem oddelku, ki je posebno lep, je razstavljenih kacih 7000 predmetov. Mej ženskimi ročnimi deli so posebno omeniti stvari, katere je razstavila „Royal School of Needlewrk“, katera šola je pod podkroviteljstvom kraljice angleške. Vsakovrstna dela z iglo nam

kažejo, kako izvrstni uspehi se dosezajo s to šolo. Velikanska stenska preproga predstavlja „kraljico jabolk“, kakor pripovedujejo o njej pravljice naroda angleškega.

Veliko pozornost obrača nase tudi natančna kopija sv. pisma, katero je nekdaj imela kraljica Elizabeta, katero ima sedaj kraljica Viktorija, vzbuja zlasti pozornost s fino izvedeno zlato veeznino na rudečem baržunu, katerega barva napravlja poseben efekt baš zaradi lahke vezenine z zeleno svilo.

Zraven blazinica z italijanskim nategnenim šivom, razveseljuje gledalca. Nakitni koston iz 16. stoletja na rumenkastem baržunu z izbočenimi podobami spada gotovo mej najlepše okrašave, ki si jih le misliti moremo. Torbice, pokrovi, okviri in druge take stvari francoskega, italijanskega in samostanskega dela sestavljajo slikovito celoto, ki napravlja na gledalca najboljši vtis. Več preprog in pregrinjal po sestavi barv spominja na turške vzorce. Posebno lepe blazinice za sofo tudi ne izgreši noben obiskovalec tega oddelka. Narejeno je po načrtu princezinje Lujize Marchioness of Lorne. Na tej blazini je bogata vezenina iz modre svile na beli podlagi.

Kot neko posebnost je pač tudi omeniti vezena italijanske pokrajine z nekolikimi otroki. To je delala odgojiteljica kraljice angleške Viktorije lady Charlotte Florentia Elive.

Nekatere razstavljene stvari pa tudi vzbujajo zanimivost bolj zaradi izdelovalcev, nego pa zaradi posebne umetnosti. Tako bi pač ne nikdo baš posebne se ne zanimal za dela, v lični omarici, ko bi napis ne povedal, da so notri dela, katere so delale roke angleške kraljice same in njene princezinje Helene. V tem kostnu sta mej drugim dva prtiča, katera je svojeročno tkala angleška kraljica in pa tudi slamnik, ki je njeno delo. Poleg te omarice so pa razstavljene stvari, katere so izdelale princezinja Waleška in njeni dve hčeri.

Tudi veliki zastori v zlatih okvirjih zaslužijo vso pozornost. Posebno ker je jeden posnet po zastoru, ki je bil v Tulerijah, pa je leta 1871. zgorel. Za ta posnetek pa imamo zahvaliti grofinjo Tankerville. Umetniško spretnost te gospe kaže veternjača v rezbariji od slonove kosti in lepo izrezljan bufet od orehovega lesa. Iz povedanega je razvidno, kako se v Angliji za umetno žensko delo zanimajo visoke dame, ki hočejo nenavadno spretnost in dober okus. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Lak za svetle železne stvari. Najboljši lak za svetle železne stvari je lokomotivni lak. Temu laku ne škoduje mraz niti vročina. Namaže se kar čez barve, ne da bi kaj premenil barve. Ta lák je samo precej drag. Kilogram tega laka velja kacih 5 gld. Cenejši je pa kopalni lak, ki se dobi po vseh prodajalnicah kilo po 1 gld. 80 kr. Priporoča se rabiti boljši kopalni lak. Kopalni lak barve ne premeni, ali da jej nekoliko globokeji ton. Dobri firneži tudi barve in tona ne spremene, ali niso za rabo pri tacih stvareh, ker ostanejo mehki.

Nezgorljive skodljice. Posrečilo se je v novejšem času skodljice narediti nezgorljive. Takim skodljicam pa tudi ne škodujejo vremenske premembe. Skodljice se namakajo 20 ur v precej močni raztopljini vodnega stekla. Potem se posuše in ko se suhe denejo za šest ur v razstopljino klorovega kalcija, klorove magnezije in klorovega amonijuma. Potem se pa zopet posuši. Strehe narejene iz tako pripravljenih skodljic se ne prime ogenj.

Kmetijstvo.

Trtna uš in trtoreja.

(Dalje.)

V daljnih poglavjih gospod pisatelj jako lahko umljivo razlaga, kakšna je trtna uš in kako se razširja. Ta pouk je velike važnosti, ker se je dosedaj baš vsled nevednosti več razširjala trtna uš. Da smo jo poprej bolje poznali, bi jo najbrž ne bili prinesli iz Amerike, gotovo bi se pa ne bila razširila skoro po vseh vinorodnih krajih v Evropi in tudi v Afriki. Največ se je trtna uš razširila s tem, da smo dobivali trte iz okuženih krajev.

Pisatelj nam pa tudi pove, da se trtna uš razširja tudi sama brez pripomoči človekove. Nekoliko krilate vrste uši letajo od trte do trte in ležejo jajca, nekoliko se pa uši razširjajo po koreninah. Če so trtne uši pri korenini kake trte, gredo za živežem na korenine drugih trt, ker se korenine močno križajo v zemljo. Zato se pa uš pri nas hitreje razširja nego v Italiji, kajti pri nas imamo trte gosto nasajene, v Italiji pa redkeje.

Trtna uš se širi v vinogradu od nekega središča, kjer se je najprej zaplodila. Okrog tega središča trte najbolj pešajo, potem pa so čimdalje boljše. Kjer se v vinogradu opazi, da trte iz kakega središča v kolobarji pešajo, je to gotovo znamenje, da je vinograd okužen, ni treba niti uši iskati pri koreninah.

Nadalje pisatelj govori o raznih sredstvih, ki se uporabljajo proti trtni uši. Omenja ostrih postav, ki pa večkrat le trgovino s trtami ovirajo, potem iztrebljanja trt, ki pa tudi ni imelo povsem zaželenih uspehov, temveč se ž njim napravi le vinorejcem veliko škodo. Poraba ogljenčevega žvepla se zdi pisatelju predraga, ker se mora leto za letom rabiti, kajti vseh ušij ne prežene. Poplavljenje z vodo v naših krajih ni nikjer izvedljivo. V peščeni zemlji, tudi trtna uš nima take močij, ali tacih vinogradov ni pri nas. So le ob velicih rekah, ki puščajo sipino.

Pisatelj prihaja do sklepa, da se vinoreji drugače ne bode dalo pomagati, nego z ameriškimi trtami. Tako pisatelj prihaja k drugemu delu, v katerem govori o ameriških trtah. Natančno jih popisuje. Najprej popisuje one trte, katere neposredno rode. Za naše kraje se pisatelju zdi posebno primerna Jaquez, Herbemont in Huntington. Prvi omenjeni trti zahtevati gorkejšo lego, ker sta precej občutljivi proti mrazu. Prvo in tretjo pa tudi strupena rosa hudo napada, vender dajeta na ugodni zemlji obilo dobrega vina. Jork-Madeiro pa že zaradi tega ni priporočati, ker je nekoliko občutljiva za trtno uš, če tudi ne tako hudo, kakor naše domače. Sploh pa pisatelj misli,

da neposredni producenti nimajo posebne važnosti za Štirsko. Mi bi pač lahko rekli, da tudi za naše kranjske vinograde te trte ne bodo dosti primernejše. Kjer je zemlja laporasta ali apnena se lahko poskuša ž njimi.

Ker te trte napada strupena rosa, moramo jih močno škropiti z modro galico. Pred mrazom se pa morajo osipati s prstjo. Neposredni producenti pa tudi iz druzega uzroka niso za naše kraje. Njih vino ne ugaja našemu ukusu. Naše vino bode pa le tedaj moralo konkurirati, če se bodo odlikovalo z okusom, kakoršnega vinski trgovci zahtevajo.

V Banatu ali na Laškem obdelovanje vinogradov pol manj stane in zatorej mi ne moremo dajati vina ta kup kakor ti kraji. Zato pa naše vino ne sme biti tako, kakor je v teh krajih.

Zato je pa bodočnost naših vinogradov odvisna najbolj od onih plemen ameriških trt, ki so porabne za podlage našim domačim trtam. Za take podlage so le take trte, katerim trtna uš nič ne škoduje in tudi niso občutljive v neugodnih razmerah. Same dajo le redko in le malovreden plod. Zato se pa morajo cepiti z našimi domačimi trtami.

Pisatelj priporoča vse vrste riparije, potem Solonis, Rupestris in Vialla.

Knjižica potem nam pojasnjuje, kake pogoje zahteva, ta, kake ona ameriška trta. To je potrebno vedeti vinorejcem, ker on ne more še le delati poskusov. Tako izvemo iz knjižice, da Riparia zahteva ilovnato, srednje težka železna tla in zemljo kremenico. V belkasti apneni zemlji ne uspeva. Pri izberi posamičnih vrst riparije je dobro, ogibati se kolikor mogoče vrst z drobnimi mladikami in dolgimi členi. V mokri, premalo železni zemlji se pa te, tako jako uporni trte loti zlatenica in je v nekaterih letih pokonča. Solonis je za zemljo manj izbirčna nego Riparia, zlatenica se je ne prijemlje. Pri njenih koreninah, se navadno v veliki meri naseli trtna uš. Uš jej nič ne škoduje, ali vender ni dobro s to trto gojiti trtne uši same. Rupestris je dobra za peščena, suha apnena tla, ali vender je ž njo še nekoliko premalo skušenj. Vialla je pa za kristalična tla. Ta trta tudi sama nekoliko rodi, če tudi njen plod ni posebno okusen, vender je boljše nego nič, dokler niso vse trte cepljene.

Posebno poučljiva so dalnja poglavja, ko nam pisatelj popisuje, kako se razmnožuje trte, kako se cepijo. Natančno so popisane ta toliko važna dela za vsacega vinorejca, ki hoče z vvedenjem ameriških trt ohraniti svoj vinograd. Ta oddelek knjige dičijo lepe podobe, ki pojasnjujejo to, kar se v knjigi razklada. Sestavki o pomnoževanji in cepljenji ameriških trt so glavno jedro knjižice. Gotovo bode vsak vinorejec z največjo zanimivostjo prečital te sestavke. Baš zaradi teh sestavkov mu knjigo posebno priporočamo. Res je kranjski deželni odbor že razdelil o tej stvari nekak pouk po deželi, ali vender bode vinorejec v tej knjigi mnogo novega in koristnega našel. Skušnje se množe.

V peti vrsti daje pisatelj svete, katere vrste evropskih trt naj bi najbolj cepil. V tem poglavji navaja več trt, ki so posebno priporočljive in kake pogoje, da zahtevajo. Iz tega zanimivega odstavka naj to le priobčimo:

I. Vrste, ki dajejo bela vina. 1.) Rudeči treminec zahteva močno gnojno zemljo in dolgo rez. Povprečno daje po 40 *hl* vina. Izvrstne kakovosti in vonjave z okolo 20 % sladkorja in 4 do 5 ‰ kisline.

(Konec prihodnjič.)

Kmetijske raznoterosti.

Na čem se spozna starost gosij in rac? Stare gosi imajo hrapove noge, močne peruti, debel, močen, neupogljiv kljun, debelejša peresa in debelo kožo, mlajše živali spoznamo po nežni koži pod perutmi in na koncih perutij. Mlade gosi se poznate ravno po teh znamenjih, kakor stare gosi. Kljun je pri mladi gosi v razmerji z glavo dosti daljši, kakor pri stari.

Ali čebela umrje, če zgubi želo? Dosedaj je bila občna razširjena misel, da čebela umrje, ako piči in vsled tega zgubi želo. Poljski čebelar Krasicki je pa o tem delal natančne poskuse. Prepričal se je, da je od 132 čebel, ki so piknile jih 52 zraven umrlo, drugih 80 je pa drugi dan ravno tako veselo okrog letale, kakor poprej. Krasicki iz tega sklepa, da v največ slučajih zgube želo, čebeli nič ne škoduje.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Zapustivši Ogulin vozili smo se precej dolgo še poleg klekovega podnožja. Zemlja je koj za Ogulinom tako kultivirana, kakor kaj enakega nisem opazil ves čas od Karlovca do sem, pa tudi od tod naprej ne več. Na daljni vožnji se okolica zelo spreminja. Peljali smo se en čas ob rečici Dobri, dalje deloma po ožinah, deloma po bolj prijazni okolici, poslednjič nas je objela tema tunela Tičevo, in ko smo vgledali zopet beli dan, bili smo tudi kmala na postaji Gomirje. Bližnja vas enacega imena šteje nekoliko stotin stanovnikov grško-razkolnega veroizpovedovanja, katerih sprednike je bil leta 1600. general Lenković iz Korenice naselil le sem. Tu se nahaja tudi moški samostan enakega verstva. — In zopet smo odrinili naprej, vozili pa se po takih ožinah in tukavah, da sem se v živo spominjal onih besed, katere mi je govoril pred leti neki graničarski trgovec v Karlovcu. Ker je ravno tisti čas potoval neki visoki član preslavne cesarske rodbine po Granici, vprašal sem ga, so li lepe pokrajine ondi, kjer potuje omenjeni gospod. A dobil sem v odgovor: „E, gospodine, tam je vodil vrag svojo majko okrog“. Res, pred bi bila ta okolica za tacarja medveda, kot za bivališče ljudij. Poleg tesnih ožin smo prevozili tudi štiri manjše tunele, in poslednjič dospeli na postajo Vrbovsko. Ta kraj mi je mikalo poznati in videti, ker

sem tudi tu pred leti imel dobrega znanca. A postaja nahaja se v ozkej dolini, od kjer se nikamor ne vidi; — njej k levi zgrajena je parna žaga, trg pa je skrit za gričem k desni, in vsaj jaz ga nisem prav nič vidil. Šteje baje okolo 1500 prebivalcev, ki se po večjem pečajo z lesno trgovino. V obližju Vrbovskega nehalo je okrožje bivšega ogulinskega graničarskega regimenta, in železnična proga stopi kmalu na tla prejšne civilne Hrvatske.

Že od Ogulina naprej čutiti je, da se železen tir polagoma pospenja na viš, od Vrbovskega dalje pa je opaziti to še v večjej meri. Tudi naprej se vije proga po ožinah in samotah, vozi skozi tri manjše tunele, in ko smo dospeli na postajo Komorske-Moravice, bili smo že 320 metrov visoko nad planoto Jadranskega morja. A vkljub te višine je postaja vender le v ozki gorski dolgočasni dolini. — Kakor do sem, šlo je tudi dalje po samotnem, z gozdi gosto obrašenem hribovju vedno višej in višej, ko pa dospemo na postajo v Skrad, čudom sem se čudil. Svet se nam je namreč hipoma odprl, nahajali smo se vrh gorovja, k desni globoko dol razširjala se nam je v divji samoti kolpska dolina, okraj nje pa so se dvigale strme stenaste kočevske gore. No, misliti si zamore tu človek: Mažari so hoteli najti pot do Reke in Adrije, naj gre to še skoz take pustinje, ožine in magari čez še tako visoke gore, ter naj stane milijonov, kar hoče. Z denarjem se res naše čase vse lahko doseže!

Od Skrada jela se nam je vožnja odsahnevati navzdol. Proga naredi koj od postaje naprej velik ovinek, in že od daleč vidili smo vhod v 1225 *m* dolgi tunel, ki je prevrtan skozi 983 *m* visoko goro Kupjak, zato ima tudi tunel enako ime. N. pr. sredi tunela naredi proga ovinek. Ko smo privozili zopet na svitlo, vzdigovala sta se nam k desni gorska orjaka Risnjak in Sniežnik. Prvi je visok 1528 *m*, drugi pa 1508 *m* nad planoto Jadranskega morja. Poslednji orjak ne nosi zastonj svojega imena, kajti pokrivalo bila mu je bela snežna kapa. (Brez snega ta gora baje tudi o sredi poletja ni.) Ko smo v urni vožnji prevozili še 370 *m* dolgi Sušica — in 198 *m* dolgi Besnjak — tunel, „prifurali“ smo jo zdajci na postajo Delnico. Ker je moj vozni listek govoril le do te postaje, izstopil sem. — — Trg enakega imena razširja se ob straneh državne Luizine ceste nekoliko niže železnične proge, torej se izpred kolodvora ves lahko pregleda. Šteje okol 3000 prebivalcev, ki se pečajo nekoliko z lesno trgovino, mnogo pa jih prehodi kot barantači z južnem sadjem vso Evropo. Delnice poznati po licu — da se poslužim tega izraza —, me je že zdavnej mikalo; ime njihovo mi je bilo namreč znano že od zgodnih mladinskih let. Zakaj? V spodnji gimnaziji v Ljubljani imel sem součenca, ki je bil tako rekoč splošni dijaški ljubljenec. Njegova dobrovoljna prijaznost in šaljivost ni poznala meja, — vedno je imel kako smešno burko „za pokrovom“. Zato se je cela spodnja gimnazija rada tovaršila ž njim. Po dovršeni IV. latinski šoli vstopil je bil v tedajno, — smem reči: slavno znano ljubljansko zdravniško šolo, in dovršivši jo prišel je v Delnice za zdravnika. Josip Konič bilo je njegovo ime.*) Moja malenkost je bila sicer že nekoliko poprej zapustila Ljubljano, a kadar sem po opravilih prihajal tja dol, snidel sem se skoraj vselej z njegovim ondi bivajočim že ostarelem očetom, ki mi je na moja redna vprašanja: „kako stoji z g. sinom Jožetom“, vedno vedel povedati o njem le dobro in hvalevredno. Tako naši rojaki tudi na tujem delajo čast svoji domovini, ako na dobro obračajo um, ki ga jim je Gospod Bog dal.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Šolske razmere na Španskem. Na Španskem plačujejo učitelje občine jako neredno Več učiteljev že po dve ali tri leta ni dobilo nobene plače. Samo v baskiških in katalonskih pokrajinah niso občine dolžne učiteljem plače. Po uradnih poročilih so občine 8 milijonov peset (frankov) plač učiteljem na dolgu. Učitelji se morajo na razne načine pomagati. Učitelj iz Benegalbona se je v Malagi postavil pred katadralsko cerkev in prosil miloščine, ko so ljudje prihajali od službe božje. Na prsih je imel listek z napisom: „Učitelj iz Benegalbona, ki že 26 mesecev ni dobil nobene plače, prosi miloščine“. Ko je guverner prišel iz cerkve, je učitelja seboj povabil, da se naredi konec škandalov. Guverner je učitelju dal nekaj malega podpore. Guvernerji nimajo druzega sredstva, da bi občine prisilili k plačevanju plač učiteljem, da v tacih občinah, v katerih so na dolgu učiteljem plačo, prepovedo boje z biki, kar navadno pomaga. Španjec da navadno rad zadnjo srajco, da se le zabava z gledanjem bojev z biki. Dosedaj so se pa guvernerji le preredkokrat posluževali te prepovedi.

Novice.

— **Cesarjev god** praznoval se je dne 4. t. m., kakor običajno po vsej širni Avstriji, najslovesneje. Služile so se povsod slovesne službe božje, pri katerih so se pošiljale prisrčne prošnje k Vsemogočnemu, da bi nam ohranil našega dobrega cesarja še mnogo let. Ljubljansko vojaštvo imelo je ob devetih skupno sv. mašo v nunski cerkvi. Po sv. maši bilo je defilovanje na Kongresnem trgu. Ob 10. uri bila je v stolni cerkvi pontifikalna sv. maša, katere so se udeležili vsi civilni dostojanstveniki in obilo pobožnega občinstva. Po sv. maši so se razni zastopniki poklonili pri deželnem predsedništvu s prošnjo, da naj to blagovoli sporočiti najiskreneje čestitke presvitlemu cesarju k njegovemu imendanu.

— **»Radogoju«** pristopili so povodom svatbe g. dr. Treo-ta z gospodično Mici Mohorčičevo dne 30. sept. t. l. v Sežani za ustanovnike z doneski po 100 kron gg.: dr. Ivan Dečko, odvetnik in dež. poslanec v Celji, dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu, Dragotin Hribar, lastnik tiskarne v Celji, Gašpar Kastelec, veleposestnik v Materiji, dr. A. Kos, c. kr. profesor v Gorici, Rajko Mahorčič, župan in dež. poslanec v Sežani, dr. Fr. Majer, odvetniški kandidat v Celji, J. Mankoč, veleposestnik v Trstu, dr. Drag. Treo, odvetnik v Postojini in Fr. Višnikar, c. kr. okr. sodnik in dež. poslanec v Ribnici.

*) Upam, da mi blagi mladinski součenec in sedaj po vsem hraškem Primorju jako sloveči, čislani in spretni g. doktor ne bo zameril, če mu »Novice« slučajno pridejo v roke, da vpletem v moj potopis njegovo spoštovano osebo. Biva pa zdaj ne več v Delnicah, ampak, ako se prav spominjam, na Fužinah, kakor sem bil nasledni dan zvedel v Osilnici. Pisatelj.

Kot ustanovniki so pristopili nadalje in darovali po 100 kron gg.: Fr. Firbas, c. kr. notar v Brežicah Miško Staré, grajščak v Mengišu, dr. Stanko Strgar, c. kr. okr. zdravnik v Logatcu in dr. Janko Marolt, dež. okrožni zdravnik na Vrhniki. Živeli požrtovalni rodoljubi, katerim naj se pridruži prav mnogo naslednikov!

— **Izlet »Ljubljanskega Sokola« v Ribnico.** Vkljub neugodnemu vremenu izpal je minolo nedeljo izlet „Sokola“ v Ribnico prav povoljno. Odpeljalo se je iz Ljubljane po novootvorjeni dolenjski železnici do 40 Sokolcev, do 20 pevcev društva „Ljubljana“ in mnogo rodoljubnih gospodov in dam. Vlak je spremljala domžalska godba. Na vseh postajah do Ribnice pozdravljal je izletnike grom topičev in množice ljudstva s prisrčnimi „živio“ klici. Prav sijajen je bil pozdrav v Vel. Laščah. Izletnike je pozdravil g. župan Hočevar. Preveličasten je bil vsprejem v Ribnici. Na kolodvoru je „Sokola“ v imenu tržne občine pozdravil župan Klun. Zahvalil se je podstarosta dr. Vilfan. Potem je korakal „Sokol“ z godbo na čelu in ob pokanji topičev v trg, ki je bil ves okrašen. Pri vhodu v trg, kjer je bil postavljen slavolok je „Sokole“ pozdravila deputacija 15 ribniških gospodičin v narodni noši, v katerih imenu je govorila gospdč Pavla Flešova in izročila podstarosti „Sokola“ prekrasen velik šopek. Podstarosta dr. Vilfan se je zahvalil. Gospodična Emilija Blahna pripela je na zastavo Sokolovo lipov venec s trobojnim trakom. Po završenem pozdravu pomikal se je sprevod po trgu naprej do Arkotovega hotela. Z oken sipali so cvetlice na Sokole in obilo ljudstvo jih je prisrčno pozdravljalo. Ob 10. uri se je udeležil „Sokol“ sv. maše v farni cerkvi, pri kateri so peli pevci „Ljubljane“. Opoludne je bil banket v Arkotovem hotelu, kterega se je udeležilo nad 150 osob. Bilo je več lepih napitnic. Ob neugodnem vremenu razvila se je popoludne prijetna zabava in priredil se je nazadnje tudi ples v Arkotovem hotelu. Ob prevratku v Ljubljano bili so „Sokoli“ zopet predmet najlepšim ovacijam. Ob kolodvorih žgali so se kresovi in bengaličen ogenj, pokali so topiči, obilno zbrano občinstvo pa je burno pozdravljalo izletnike. Lepi ta dan ostane vsakemu udeležencu v prijetnem spominu.

— **Izlet v Domžale** priredi „Ljubljanski Sokol“ v nedeljo dne 8. t. m. povodom ustanovitve slovenskega bralnega društva ravno tam. Odhod iz Ljubljane je ob 2. uri 5 minut popoludne s kamniško železnico. Nadejati se je, da se vrlim Sokolom pridruži prav obilo rodoljubov.

— **Zveza slovenskih posojilnic** ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 26. t. m. ob 10. uri dopoludne v dvorani celjske čitalnice.

— **Shod na Notranjskem.** V nedeljo je bil deželni poslanec g. dr. Josip Vošnjak sklical shod volilcev v Postojino, da je poročal o svojem delovanju v deželnem zboru. Rekel je' da deželni zbor sicer nima take politične veljave, kakor jo je imel sprva, ali vender ima v gospodarskem in šolskem oziru važno besedo. Deželni stroški vedno naraščajo, pa tudi deželni dohodki so se povečali. Novi davek na žganje, ki bode letos donesel, kacih 200.000 gld, je pripomogel, da ni bilo potrebno povišati deželnih priklad. Vedno več se potrosi za šolske in narodno gospodarske namene. Prizadeval se je, da bi pripomogel Notranjcem do potrebne vode. Pred dvema letoma je predlagal, da se naj grade vodovodi z državno podporo. Država naj bi dala 50 %, dežela 30 % in interesenti 20 %. Stvar še ni dognana, ali nadeja se, da država dovoli vsaj 40 %. Za vodovod v Sevščeku je dežela že dala 3900 gld. Dežela bode zidala novo bolnico in hiralnico, kar bode stalo 400.000 gld. Svota je velika, ali bolnica je potrebna. Sedanja bolnica se je pa tudi dobro prodala gospodu Gorupu. Deželno gledališče je stalo deželo 100.000 gld., katera svota se bode z dohodki lož poplačala. Gledališče bode povzdignilo dramatiško umetnost. Koncem je govornik izrekel svoje obžalovanje zaradi domačega prepira, posebno sedaj, ko se položaj za Slovence slabša. Slovencem naklonjeni deželni predsednik baron Andrej Winkler se je moral umakniti možu, o katerem še ni mogoče izreči sodbe. Če bi skušal napravljati umetne večine, se mu bode pač znal upirati slovenski narod. Volilci so poslancu izrekli zaupanje.

— **Poziv.** C. kr. okr. glavarstvo kamniško obrača se v posebnem pozivu do vseh dobrosrčnih ljudij z uljudno prošnjo, da blagovolijo kaj darovati za po povodnji poškodovane prebivalce v Tuhinjski dolini. O nesreči, ki je zadela dne 25. septembra t. l. vsled velike povodnji Tuhinjsko dolino, poročali smo tudi mi. Skupna škoda, ceni se na 100 000 gld. Darove za popljavljence sprejema okrajno glavarstvo in vsi župnijski uradi.

— **Vožni red** za železniško progo Ljubljano-Trbiž in proga Ljubljana-Kamnik ostane nespremenjen in bodo vlaki vozili v pozimskem času ravno tako, kakor so v poletnem.

— **Birmanje in kanonično obiskovanje v ljubljanski škofiji.** Prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski delil bo prihodnje dni v nastopnih župnijah, cerkniške, postojniške in trnovske dekanije sv. birmo. Dne 8. oktobra v Cirknici, dne 9 oktobra v Postojini, dne 10. oktobra v Slavini, dne 11. oktobra v Hrenovicah, dne 12 oktobra v Senožečah, dne 13. oktobra v Vremah, dne 14. oktobra v Košani, dne 15. oktobra na Premu, dne 16. oktobra v Trnovem in dne 17. oktobra v Knežaku.

— **Razpisane župnije** v ljubljanski škofiji so do 31. oktobra t. l. nastopne: Javor, Draga, Trebelno, Bohinjska Bistrica, Šturje, Želimlje in Naklo.

— **Javna tombola,** katero je nameravalo „prvo ljubljansko društvo za podporo in oskrbljevanje bolnih in onemoglih društvenikov“ prirediti minolo nedeljo na Kongresnem trgu, morala se je zaradi neugodnega vremena preložiti in se bo ista vršila prihodnjo nedeljo dne 8. t. m. Kupljene karte obdrže svojo veljavo.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca septembra t. l. 447 strank 183.356 gld. 60 kr., vzdignilo pa 356 strank 157.453 gld. 87 kr. Posojila dovolilo se je v mesecih juliji, avgustu in septembru 263 prošnjikom za 147.640 gld.

— **Velika tatvina.** Minolo nedeljo mej 7. in 9. nov. dopoludne, ko so bili ljudje v cerkvi, vlomili so dosedaj nepoznani tatovi v hišo posestnika Frančiška Semič-a v Dolgi Poljani pri Vipavi in so vzeli iz zaklenjene skrinje, katere pokrov so izžagali, veliko denarno listnico v kateri je bilo 34 bankovcev po 100 gld., 8 po 50 gld., in 50 po 10 gld. in dva žakeljca z 200 srebrnimi gold., torej skupaj 4500 gold. Tatove se pridno zasleduje.

— **Prva nesreča na dolenjski železnici** pripetila se je minolo nedeljo. Tovorni vlak je zagrabil na nekem cestnem prelazu blizo Ortneka kočevski poštni voz, ko je ta ravno zadnjikrat vozil, in istega zdrobil; konja in voznik so močno poškodovani.

— **Nesreča v Cerkvi.** V Parangarienteru v Meksiki je nastal ogenj v cerkvi, ko je bila služba božja. Ljudje so drli iz cerkve, v veliki gnječi so jih deset pohodili do smrti, več pa poškodovali.

— **Napad na ministra.** V Nivellessu je belgijskega ministra notranjih stvarij nekdo napal s samokresom. Minister se je s palico postavil v bran. Pretepel jo napadovalca, da je pal na tla. Potem ga pa pustil. Napadovalec se je pa kmalu pobral in izbežal.

— **Bosenski roparji.** V Bosni se je zbrala nevarna roparska četa, kateri je vodja neki Nikolić. Zasledujejo jih žandarji in jeden batalijon vojakov.

— **Iz življenja ruskega admirala Avellana.** Časopisi poročajo. da je ruski admiral, ki je poveljnik brodovju, ko pride v Toulon, imel pod sabo, ko je bil še pomorski aspirant, starega kapitana degradovanega zaradi razžaljenja svojih predstojnikov v navadnega pomorščaka. Avellan je vedel, da car degradovance pomilosti in zopet imenuje za častnike, če se kdaj posebno odlikujejo. Rekel je kapitanu, da on skoči v morje ob prvem viharju, on naj pa skoči za njim, da ga reši, pa ga bodo zopet imenovali za kapitana. Degradovanec se pa izgovarja, da ne zna plavati. Avellan mu pa odgovori, da se ni bati, da bi utonil, ker ga bode že on izvlekel. ker je dober plavalec Kakor rečeno, tako storjeno. Avellan skoči v morje, bivši kapitan za njim. Srečno se rešita. In ko je car izvedel ta dogodek, je pomilostil kapitana, ker je rešil mladeniča iz smrtne nevarnosti.

— **Umor in samomor.** V Budimpešti je 37letni krtačar Jožef Fedor umoril svojo osem let staršo ženo, s katero je živel dolgo časa v prepiru, potem pa samega sebe.

— **Viharji.** Silni viharji bili so minolo nedeljo v nekaterih krajih v severni Ameriki. Več sel je popolnoma podrlo. Več sto ljudij je mrtvih, še več pa težko poškodovanih.

— **Največa še ohranjena čreda bivolov,** broječa sto glav, živi v flatheadski-indijanski reservaciji ter je lastnina Charles Atlarda v Missouli. Mo.

Listnica vredništva.

Gosp. Ant. T. na Vrdu. Zaradi ferolina smo se obrnili na kemika veščaka, da bi nam natančno pojasnil svojstva te tvarine. Ker so bile počitnice, nismo še do danes dobili odgovora. Upamo pa, da Vam prav v kratkem moremo podati zaželenih pojasnil.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. septem. 1893. Pšenica gld 7·70 kr. rž gld. 6·— kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 6 60 kr., ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·90 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Linc dne 30. septem. t. l.: 12, 88, 16, 39, 79.
V Trstu dne 30. septem. t. l.: 66, 16, 22, 76, 35.
V Pragi dne 4. oktobra t. l.: 53, 48, 61, 66, 38.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—37)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Neogibno potrebno je za vsako družino

Kathreiner-jeva

Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—45)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. ½ kile 25 kr.

Zadnji mesec.

Inomostne srečke po 50 kr.

Zadnji mesec.

(25—4) **Glavni dobitek 50.000 gold.**

Srečke à 50 kr. priporoča J. C. MAYER v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.